

- Development of Education)’, *Mul'tyversum. Filososfs'kyu al'manakh: Zb. nauk.pr.*, K., 67, s. 201-215.
8. Suvorova, S., 2012. ‘Fenomenologiya issledovaniya ponyatiy «diskurs» i «pedagogicheskiy diskurs» (Phenomenology of the study of the concepts of "discourse" and "pedagogical discourse")’, *Vestnik Yuzhno-Ural'skogo gos. un-ta. Ser. : Obrazovaniye. Pedagogicheskiye nauki*, 4 (263), s. 84-87.
9. Chernyavskaya, V., 2009. ‘Interpretatsiya nauchnogo teksta: uchebnoye posobiye dlya vuzov (Interpretation of the scientific text: a textbook for high schools)’, 5-ye izd. stereotip, M. : KomKniga, 128 s.

УДК 371.33

ЛЕКЦІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

LECTURE AS A FORM OF THE ORGANIZATION OF TEACHING IN THE SYSTEM OF FORMATION OF THE READINESS OF THE FUTURE HEAD OF THE GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTION TO STRATEGIC MANAGEMENT IN THE MASTER'S DEGREE CONDITIONS

О.В. Лебідь

Актуальність дослідження в тому, що робота включає обґрунтування доцільності упровадження лекції в систему формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури.

Постановка проблеми. В статті надається інформація щодо зміни стратегії викладання в умовах магістратури вищого навчального закладу: від трансляції майбутнім керівникам загальноосвітніх навчальних закладів готових знань до створення умов для діалогу й активної взаємодії, з метою формування їх готовності до стратегічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання використання навчальної лекції в

Urgency of the research is that the work includes justification of the feasibility of introducing a lecture into the system of forming the readiness of the future head of a general educational institution for strategic management in a master's degree conditions.

Target setting. The article provides information on changing the teaching strategy in the conditions of a master's degree in higher educational establishment: from broadcasting to future heads of comprehensive educational institutions of the advanced knowledge to create conditions for dialogue and active interaction, in order to form their readiness for strategic management.

Actual scientific researches and issues analysis. The research of the use of a teaching lecture in the

професійній підготовці майбутнього керівника закладу освіти займалися такі науковці, як: Ю. Атаманчук, О. Голік, Г. Єльнікова, В. Лунячек, Т. Махія, Н. Меркулова, С. Немченко, Ю. Новгородська та інші.

Постановка завдання. В статті ставиться завдання з'ясувати роль навчальної лекції в процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури; дослідити на практиці застосування різних форм лекційних занять в процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури; з'ясувати позитивні та негативні сторони кожної форми лекцій та запропонувати найбільш оптимальні для викладання.

Виклад основного матеріалу. В статті розглядається питання про практичне використання лекції в системі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури. В якості об'єкта дослідження вибрані проблемна лекція, лекція із заздалегідь запланованими помилками, лекція-конференція, лекція-прес-конференція, лекція-бесіда, лекція-брифінг, лекція з розбором конкретних ситуацій. Охарактеризовано позитивний досвід використання означених видів лекцій в процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури.

Висновки. Виявлено, що лекція як форма навчання студентів у вищих навчальних закладах є однією з

professional training of the future head of the general educational institution was carried out by such scholars as: Yu. Atamanchuk, O. Holik, H. Yelnykova, V. Luniachek, T. Makhynia, N. Merkulova, S. Nemchenko Yu. Novhorodska and others.

The research objective. The following problems are investigated in the article: to clarify the role of a teaching lecture in the process of forming the readiness of the future head of a comprehensive educational institution for strategic management in a master's degree conditions; to investigate in practice the application of different forms of lectures in the process of formation of the readiness of the future head of a comprehensive educational institution for strategic management in a master's degree conditions; find out the positive and negative aspects of each form of lectures and suggest the most optimal ones for teaching.

The statement of basic materials. The article deals with the practical use of lectures in the system of formation of the readiness of the future head of a comprehensive educational institution for strategic management in the conditions of a magistracy. As a research object, problem lectures, a lecture with pre-planned mistakes, a lecture-conference, a lecture-press conference, a lecture-conversation, a lecture-briefing, a lecture with the analysis of specific situations were selected. The positive experience of using the specified types of lectures in the process of formation of the readiness of the future head of a comprehensive educational institution for strategic management in the conditions of the master's degree is described.

Conclusions. It was found out that the lecture as a form of studying students in higher educational institutions is one

провідних форм в системі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури. Вона повинна будуватися з врахуванням психологічних особливостей магістрантів і враховувати специфіку їх професійної орієнтації. Лекція має бути засобом передачі досвіду лектора та спрямовувати студентів на освоєння теорії і методики стратегічного управління в системі освіти.

Ключові слова: готовність до стратегічного управління, керівник загальноосвітнього навчального закладу, магістратура, проблемна лекція, лекція із заздальгідь запланованими помилками, лекція-конференція, лекція-прес-конференція, лекція-бесіда, лекція-брифінг, лекція з розбором конкретних ситуацій

of the leading forms of teaching in the system of forming the readiness of the future head of a comprehensive educational institution for strategic management in the conditions of a magistracy. It should be built with taking into account psychological characteristics of graduate students and the specifics of their professional orientation. The lecture should be a means of transferring the experience of the lecturer and direct students to master the theory and methodology of strategic management in the education system.

Key words: readiness for strategic management, head of a comprehensive educational institution, master's degree, problem lecture, lecture with pre-planned mistakes, lecture-conference, lecture-press conference, lecture-conversation, lecture-briefing, lecture with the analysis of specific situations

Актуальність теми. Ураховуючи об'єктивні тенденції функціонування вищого навчального закладу, які пов'язані, перш за все, з підготовкою конкурентоспроможного, творчого активного фахівця, треба зазначити, що зазнають змін концептуальні основи методологічного й теоретичного забезпечення професійної підготовки майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу в умовах магістратури. У професійній підготовці значимими та пріоритетними стають такі особистісно-професійні якості майбутніх фахівців, як стратегічний спосіб мислення; системне бачення управлінських проблем; здатність генерувати, нові ідеї; творчо мислити; компетентно працювати з інформацією (здатність її збирати, обробляти, аналізувати); здатність прогнозувати розвиток загальноосвітнього навчального закладу, застосовувати інноваційні інструменти та прийоми стратегічного управління, висувати гіпотези, формулювати проблеми, робити власні висновки з аналогічних або альтернативних точок зору; здатність до комунікабельності в різних соціальних групах; уміння працювати колективно, попереджати конфліктні ситуації або вміти професійно їх вирішувати – все це визначає рівень готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління.

Проблема формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури може бути вирішена за допомогою інноваційних форм організації навчального процесу, які сприяють досягненню якісних результатів навчання, а також можливості їх гнучкої адаптації до

професійної специфіки. До таких форм відносяться: лекції, які передбачають виклад матеріалу у формі діалогу; робота в малих групах; проектно-проблемні види роботи; тренінг з формування готовності до стратегічного управління; написання есе; аналітичне читання наукової літератури; самостійна робота тощо.

Постановка проблеми. Проблемою, на розв'язання якої спрямовано статтю, є зміна стратегії викладання в умовах магістратури вищого навчального закладу: від трансляції майбутнім керівникам загальноосвітніх навчальних закладів готових знань до створення умов для діалогу й активної взаємодії, з метою формування їх готовності до стратегічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальними в контексті нашого дослідження є питання професійної підготовки управлінських кадрів закладів освіти в умовах магістратури, які досліджувалися у працях Ю. Атаманчука, В. Береки, Н. Беляєвої, В. Візнюк, М. Гриньової, В. Лунячека, Н. Меркулової, С. Немченка, Н. Сас та інших. Однак, незважаючи на значний інтерес дослідників, проблема формування готовності до стратегічного управління у майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів залишається актуальною.

Вагомий внесок у вдосконалення сутності та форм лекційного викладання у вищому навчальному закладі зробили такі вчені С. Вітвицька, Н. Волкова, Т. Ільїна, О. Коновал, А. Кузьмінський, З. Курлянд, В. Нагаєв, В. Ортинський, З. Слєпкань, Т. Туркот та інші. Дослідженням питання використання навчальної лекції в професійній підготовці майбутнього керівника закладу освіти займалися такі науковці, як: Ю. Атаманчук, О. Голік, Г. Єльнікова, В. Лунячек, Т. Махиня, Н. Меркулова, С. Немченко, Ю. Новгородська та інші.

Постановка завдання. Виходячи з актуальності проблеми дослідження, ми поставили собі за мету з'ясувати роль навчальної лекції в процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури; дослідити на практиці застосування різних форм лекційних занять в процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури; з'ясувати позитивні та негативні сторони кожної форми лекцій та запропонувати найбільш оптимальні для викладання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними видами лекцій у процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури нами виявлено: *проблемна лекція, лекція із заздальгідь запланованими помилками, лекція-конференція, лекція-прес-конференція, лекція-бесіда, лекція-брифінг, лекція з розбором конкретних ситуацій.*

Доцільним є використання **проблемної лекції**, що має на меті активізувати уже набуті знання з теорії управління закладом освіти; оновити, поглибити знання майбутніх керівників загальноосвітніх

навчальних закладів з теорії стратегічного управління, розкрити нові наукові підходи та розробки найважливіших проблем практики; активізувати пошукову та дослідну діяльність магістрантів; забезпечити інтенсивну інтелектуальну співпрацю магістрантів і викладача, а також колегіальність при прийнятті рішення; усвідомити магістрантами власних можливостей при вирішенні проблемних питань. Цей вид лекції доцільно використовувати тоді, коли у магістрантів вже сформовані елементарні управлінські знання і знання з теорії стратегічного управління, а також коли він володіє навичками пошукової, дослідницької діяльності. Отже, в ході проблемної лекції невідомі знання магістрант відкриває індивідуально, що особливо важливо для формування готовності до стратегічного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Наприклад, проблемна лекція за темою «Сутність, роль і функціонування системи фінансово-економічного забезпечення стратегічного управління». У процесі лекції викладач спонукає магістрантів до спільних роздумів, до дискусії. Для управління мисленням магістрантів використовуються заздалегідь складені викладачем проблемні й інформаційні питання. Проблемна лекція передбачає наступні етапи: викладач ставить проблему та демонструє групі можливі шляхи її вирішення; викладач переходить до частково-пошукових методів, а саме: створює проблемну ситуацію і спонукає магістрантів до пошуку рішення; створює групи, які за певний час повинні надати свій варіант вирішення проблеми; слідкує не тільки за правильністю відповіді, але й за аргументацією, а в разі необхідності сам дає розгорнутий коментар, який фіксується в зошитах.

Завдання лекції: допомогти магістрантам самостійно знайти відповідь на питання про використання і розподіл фінансово-економічних ресурсів при реалізації стратегії розвитку організації; сформулювати в магістрантів уявлення про необхідність розгляду системи державного фінансування загальної систем освіти, а також пошук шляхів вдосконалення фінансово-економічного забезпечення стратегічного управління нею; обговорити сучасний стан фінансово-економічного забезпечення стратегічного управління загальноосвітнім навчальним закладом; визначити напрямки діяльності з метою покращення фінансового становища загальноосвітнього навчального закладу в цілому, та забезпечення стратегічного управління зокрема, а саме: розробка системи ефективних заходів по «реабілітації» загальноосвітнього навчального закладу; внесення змін до законодавчої бази країни, зокрема системи бюджетування загальноосвітнього навчального закладу.

За допомогою **лекції із заздалегідь запланованими помилками** досягаються певні цілі навчання: формуються вміння магістрантів оперативно орієнтуватися в інформації, аналізувати й оцінювати її; активізується діяльність слухачів; розвивається уважність при пошуку помилок; підвищується зацікавленість у вирішенні ситуації, проблеми; формується грамотність (нормативність) мови слухачів через порівняння слів; формуються вміння аналізувати професійні ситуації,

виступати в ролі експертів, опонентів, рецензентів, виділяти невірну та неточну інформацію. Цей вид лекції доцільно проводити у три етапи: підготовчий (в тексті лекції закладається певна кількість помилок змістового, фактологічного, методичного характеру); на початку лекції викладач попереджає аудиторію, що в даному тексті є певна кількість помилок; під час лекції магістранти знаходять ці помилки, кваліфікують їх, надають правильні відповіді.

Така форма читання лекції виконує не тільки стимулюючу, а й контролюючу функції, оскільки дає можливість викладачеві оцінити якість засвоєння магістрантами попереднього матеріалу, а магістрантам перевірити себе й продемонструвати знання з навчальної дисципліни, вміння орієнтуватися в матеріалі. Отже, означений вид лекції дозволяє розвинути у магістрантів вміння оперативного аналізувати професійні ситуації, виступати в ролі експертів, опонентів, рецензентів, виділяти невірну і неточну інформацію.

Наприклад, лекція із заздальгідь запланованими помилками за темою «Стратегічний контроль й оцінка реалізації стратегії». Алгоритм проведення лекції: викладач оголошує, що в лекції 5 помилок, які необхідно знайти; викладач читає лекцію (можлива наявність тексту лекції у кожного магістранта); під час лекції кожен магістрант фіксує помилки індивідуально; після прочитання лекції викладач залишає 15 хвилин на обговорення знайдених «помилко», для цього він розбиває групу на підгрупи та в кожній з них організовує обговорення; кожна група представляє і захищає знайдені «помилки»; викладач здійснює коригування.

Можливі помилки у змісті лекції та варіанти їх уникнення подано в табл. 1.

Таблиця 1

Помилка	Правильно
1. За текстом «Стратегія – це детальний всебічний комплексний план, призначений для того, щоб організація функціонувала в стабільному режимі»	1. Стратегія – це детальний всебічний комплексний план, призначений для того, щоб забезпечити здійснення місії організації і досягнення її цілей
2. За текстом «Стадіями процесу стратегічного управління є розроблення місії і цілей, стратегічний аналіз, розробка стратегічного плану, вибір стратегії, розподіл функціональних обов'язків щодо реалізації стратегії, реалізація обраної стратегії, контроль стратегічного процесу»	2. Стадіями процесу стратегічного управління є розроблення місії і цілей, стратегічний аналіз, вибір стратегії, реалізація обраної стратегії, контроль стратегічного процесу
3. Помилка в структурі лекції. Спочатку викладач повідомляє магістрантам завдання для	3. Лекція складається з трьох частин: вступна (подається інформація про цілі, тему,

самостійної роботи, а в кінці лекції визначає актуальність теми і подає список основної та допоміжної літератури	актуальність і проблему лекції), основна (аналіз проблем, які вивчаються, та їх систематизація), заключна (аналізуються розглянуті під час лекції проблеми, формулюються висновки і визначаються завдання для самостійної роботи).
4. Помилка методичного характеру: викладач не робить висновки після кожного питання лекції.	4. Кожне питання лекції завершується підсумком і мотивованим переходом до наступного питання.
5. За текстом «Вирішальна роль при реалізації стратегії належить керівнику організації, діяльність якого може бути представлена у вигляді послідовних функцій: вивчення стану середовища, цілей і розроблених стратегій, ухвалення рішення по ефективному використанню ресурсів, що є у організації, оцінка відповідності наявної організаційної структури прийнятним до реалізації стратегіям і, якщо це необхідно, внесення відповідних змін в організаційну структуру організації, підготовка персоналу організації до планованих змін, перегляд плану здійснення стратегії в тому випадку, якщо цього вимагають обставини, що знову виникають»	5. Вирішальна роль при реалізації стратегії належить керівнику організації, діяльність якого може бути представлена у вигляді послідовних функцій: розподіл обов'язків щодо вивчення факторів зовнішнього і внутрішнього середовища організації, цілей і розроблених стратегій; ухвалення рішення по ефективному використанню ресурсів, що є у організації; підготовка персоналу організації до планованих змін; контроль та оцінка реалізації стратегії персоналом організації

Лекція-конференція – науково-практичне заняття з прослуховуванням доповідей і виступів студентів по заздалегідь поставленій викладачем проблемі у рамках навчальної програми. У висновку такої лекції викладач підводить підсумки, доповнює і уточнює інформацію, формулює основні висновки [1, с. 104]. Цей вид лекції проводиться за схемою наукових конференцій.

Лекція-конференція проводиться із заздалегідь поставленою проблемою і системою доповідей тривалістю до 10 хвилин. Кожен виступ являє собою логічно закінчений текст, який заздалегідь підготовлений у рамках запропонованої викладачем програмою. Сукупність представлених доповідей дозволяє всебічно пояснити проблему. В кінці лекції викладач підводить підсумки самостійної роботи та виступів студентів [2, с. 103].

Наприклад, лекція-конференція за темою «Стратегічне мислення

керівника закладу освіти». Викладач складає перелік питань, які висвітлюють проблему й визначає регламент виступів (15 хвилин на виступ і обговорення), готує матеріали (в електронному або паперовому вигляді) для обов'язкового вивчення кожним магістрантом і список рекомендованої літератури для самопідготовки. Проте, доповідачі мають спиратися не тільки на рекомендовану літературу при розробці питання, але й самостійно підбирати необхідні джерела. Магістранти, які не готують доповіді, розробляють питання по темі лекції-конференції, а також доповнюють відповіді магістрантів-доповідачів у разі неповної або неточної відповіді.

Перелік питань з теми «Стратегічне мислення керівника закладу освіти»: стратегічне мислення – ключовий фактор лідерства; технології розвитку стратегічного мислення керівника; стратегічне мислення керівника закладу освіти: наука бачити майбутнє; стратегічне мислення як важлива складова стратегічної діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу.

На етапі підготовки до лекції-конференції (протягом трьох днів) магістранти розробляють план доповіді та макет презентації, які обговорюються з викладачем. За 2-3 дні до лекції-конференції викладач перевіряє готовність магістрантів, вислуховує доповіді одночасно з переглядом презентацій; відповідає на виникаючі у магістрантів питання; розбирає недоліки: що необхідно доробити, виправити й відредагувати; вибирає магістрантів-опонентів, які під керівництвом викладача розробляють кілька запитань-заперечень.

Під час лекції викладач узагальнює матеріал, допомагає «лектору-початківцю» з числа магістрантів, якщо йому не зовсім точно вдається відповісти на питання аудиторії. Такий вид лекцій, з одного боку, значно підвищує роль самопідготовки, з іншого – дозволяє виявити резерви науково-педагогічних кадрів.

Лекцію-прес-конференцію доцільно використовувати в магістратурі, тому що це доросла аудиторія, яка має певний професійний досвід і цілком чітко може сформулювати хвилюючі її питання, безпосередньо пов'язані з виконанням професійної діяльності.

Наприклад, лекція-прес-конференція за темою «Основні стратегії управління конфліктами». Алгоритм проведення: викладач оголошує вид лекції, її назву та пропонує магістрантами сформулювати письмово питання до викладача за темою лекції; магістранти формулюють власні запитання, пишуть їх на папері й передають викладачеві (на це відводиться не більше 5 хвилин навчального часу); викладач сортує питання за їх смисловим змістом (5 хвилин); лектор викладає матеріал у вигляді зв'язного розкриття теми, включаючи відповіді на поставлені магістрантами питання; викладач проводить аналіз й оцінку тих питань, які були задані магістрантами. Останній етап лекції-прес-конференції є дуже важливим, тому що вміння сформулювати питання є відображенням: грамотності магістрантів, критерієм їх рівня знань, показником ступеня включеності магістрантів у зміст навчальної дисципліни та їх

зацікавленості. Ці питання дозволяють викладачеві виявити коло інтересів і потреб магістрантів, визначити ступінь їх готовності, зрозуміти установки, очікування, можливості.

Ця форма активної лекції пред'являє до лектора вельми високі вимоги: викладач не тільки повинен добре володіти теоретичним матеріалом, але і добре знати практику, володіти комунікативними й ораторськими здібностями, вміти здійснювати свою діяльність на імпровізаційному рівні, який, як відомо, є вищим рівнем здійснення професійної діяльності [3, с. 101].

Лекція-бесіда поєднує два поняття: лекція як форма викладу нового навчального матеріалу, а також бесіда як метод спілкування з магістрантами та отримання миттєвого зворотного зв'язку викладача з аудиторією. Вона являє собою питально-відповідну форму оволодіння навчальним матеріалом.

У педагогічній літературі виділяють наступні методичні вимоги до побудови та проведення лекції-бесіди:

1. Наявність системи продуманих чітких запитань і можливих відповідей студентів. Питання призначені не для контролю знань, а для з'ясування рівня обізнаності й думок студентів з даної і раніше вивчених тем, ступеня їх готовності до засвоєння наступного матеріалу. Питання можна адресувати як всій аудиторії, так і комусь конкретно. Студенти, продумуючи відповідь на поставлене запитання, отримують можливість самостійно прийти до тих висновків та узагальнень, які викладач повинен був повідомити їм в якості нових знань.

2. Уміння викладача подумки виділити смислові теоретичні відрізки матеріалу, їх конкретний зміст і зосередити на ньому увагу студентів. Власні подальші міркування він будує з урахуванням відповідей студентів, маючи можливість найбільш доказово викласти чергову тезу лекційного матеріалу. При цьому важливо дозувати навчальний матеріал, щоб після організувати бесіду.

3. Здатність викладача уникати монотонності й одноманітності в ході бесіди. Поряд з бесідою можуть застосовуватися такі методи, як розповідь, пояснення з показом ілюстрацій, логічних схем, таблиць та ін. Лекція-бесіда дозволяє також залучити колективні знання і досвід.

4. Уміння точно планувати розподіл часу, так як дана форма читання лекцій є по часу неекономічною. Перевага такої лекції полягає в тому, що вона дозволяє визначати темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей аудиторії. Недолік же полягає у зниженні ефективності цього методу в умовах групового навчання внаслідок неможливості залучити до обміну думками кожного студента. Пов'язано це звичайно з браком часу, навіть якщо група нечисленна [4, с. 202].

Завдання викладача в процесі лекції-бесіди – зробити так, щоб всі магістранти приймали участь у бесіді. Якщо викладач зауважив, що хтось з магістрантів не бере участі в бесіді, то адресує питання особисто йому або запитує його думку з обговорюваної проблеми.

Наприклад, лекція-бесіда за темою «Стратегічний аналіз як основа

формування стратегії загальноосвітнього навчального закладу». Щоб бесіда на лекції набула характеру неформального спілкування, викладач використовує кілька завдань, які пропонує аудиторії:

1. *Завдання на прогнозування* – використовуються при визначенні тематики лекції, тлумаченні окремих термінів (стратегічний аналіз, фактори зовнішнього середовища тощо), при перерахуванні методів стратегічного аналізу. Ці завдання сприяють розвитку теоретичного мислення, аналізу й синтезу явищ, розуміння взаємозв'язку між ними.

2. *Завдання ретроспективного характеру* будуються на основі засвоєного матеріалу. Наприклад, викладач звертає увагу магістрантів на сутність поняття «стратегічне управління», характеристику етапів стратегічного процесу, особливості стратегічного управління загальноосвітнім навчальним закладом тощо. Завдання цього типу спрямовані на закріплення засвоєного раніше методичного матеріалу, забезпечення розуміння логіки побудови курсу, створення основ для самостійної педагогічної роботи.

3. *Контролюючі завдання* спрямовані на перевірку ступеня розуміння магістрантами, матеріалу, що подається, міцності знань, а в деяких випадках на привернення уваги магістрантів. За допомогою цих завдань викладач дізнається, чи досягає він тих результатів, на які розраховує, і якщо цього не відбувається, то негайно здійснює корекцію засвоєння матеріалу. Крім того, контролюючі завдання допомагають утримувати протягом усієї лекції-бесіди високий рівень уваги магістрантів й активізує пасивних магістрантів.

Лекція-брифінг складається з короткого (15–20 хвилин) повідомлення лектора і його відповідей на запитання магістрантів (45–60 хвилин). Принципово нових елементів методики лекція-брифінг не пропонує, але при підготовці необхідно особливо ретельно продумати зміст і форму вступного повідомлення. Воно повинно бути інформативним, зрозумілим, коротким, композиційно завершеним. Виступів магістрантів не передбачається.

Наприклад лекція-брифінг за темою «Стратегія організації: сутність, види і сучасне розуміння». Алгоритм проведення: повідомлення викладача (викладач розкриває сутність поняття «стратегія», характеризує її компоненти; описує різні класифікації стратегій та етапи їх формулювання); запитання магістрантів; відповіді викладача.

Лекція з аналізом конкретних ситуацій за формою схожа на лекцію-прес-конференцію, однак на обговорення викладач ставить не питання, а конкретну ситуацію. Алгоритм проведення: викладач повідомляє ситуацію магістрантам усно; магістранти аналізують і обговорюють цю ситуацію спільно, усією аудиторією; викладач намагається активізувати їх питаннями, представляє різні думки, щоб розвинути дискусію, прагнучи направити її в потрібний напрямок; викладач спираючись на правильні висловлювання та аналізуючи неправильні, ненав'язливо, але переконливо підводить магістрантів до колективного висновку або узагальнення.

Наприклад, лекція з аналізом конкретних ситуацій за темою «Стратегічне планування в загальноосвітньому навчальному закладі». Викладач пропонує магістрантам наступні ситуації:

1. Загальноосвітній навчальний заклад, який займає лідируючі позиції не тільки в місті, а й в регіоні, визначив свій стиль керівництва, який можна охарактеризувати як відсутність реального управління. Чи є ефективною, на вашу думку, така система управління, і чи є виправданим відмова керівництва від розробки стратегії управління загальноосвітнім навчальним закладом? Оцініть, як це може вплинути на результати діяльності загальноосвітнього навчального закладу?

2. Неефективна система стратегічного управління загальноосвітнім навчальним закладом привела до того, що воно опинилося на межі ліквідації. З чого Ви почнете, якщо Вас призначать керівником цього загальноосвітнього навчального закладу?

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Лекція як форма навчання студентів у вищих навчальних закладах є однією з провідних форм в системі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури. Вона повинна будуватися з урахуванням психологічних особливостей магістрів і специфіки їх професійної орієнтації. Лекція має бути засобом передачі досвіду лектора і спрямовувати студентів на освоєння теорії і методики стратегічного управління в системі освіти. Основними видами лекцій, які сприяють формуванню готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури є проблемна лекція, лекція із заздалегідь запланованими помилками, лекція-конференція, лекція-прес-конференція, лекція-бесіда, лекція-брифінг, лекція з розбором конкретних ситуацій. Перспективами подальших розвідок можна вважати з'ясування ролі інших форм організації навчального виховного процесу в магістратурі в процесі формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління.

Список використаних джерел

1. Бордовская, Н.В. и Реан, А.А., 2006. 'Педагогика', СПб. : «Питер», 304 с.
2. Киричек, К.А., 2016. 'Лекция-конференция как современная технология в подготовке бакалавров', *Приоритетные научные направления : от теории к практике*, № 24-1, С. 101-106.
3. Ощепкова, О.В., 2014. 'Методика проведения лекции-пресс-конференции и лекции с запланированными ошибками', *Вестник Самарского юридического института*, № 3 (14), С. 99-102.
4. Сидоренко-Николашина, Е.Л., 2017. 'Элементы методики проведения лекции-беседы при обучении математики в агротехнологическом вузе', *Развитие инструментов управления научной деятельностью*, Уфа, С. 201-206.

References

1. Bordovskaia, N.V. & Rean, A.A. (2006). *Pedahohika* [Pedagogy]. Sankt-Peterburh, Piter Publ., 304 p. .
2. Kirichek, K.A. (2016). *Lektsiia-konferentsiia kak sovremennaia tekhnolohiia v podhotovke bakalavrov* [Lecture-conference as a modern technology in preparation of bachelors]. *Prioritetnye nauchnye napravleniia: ot teorii k praktike* [Priority scientific areas: from theory to practice], no. 24-1, pp. 101-106.
3. Oshchepkova, O.V. (2014). *Metodika provedeniia lektsii-press-konferentsii i liktsii s zaplanirovannymi oshibkami* [Method of conducting a lecture-press conference and lecture with planned mistakes]. *Vestnik Samarskogo yuridicheskogo instituta* [Bulletin of the Samara Legal Institute], no. 3 (14), pp. 99-102.
4. Sidorenko-Nikolashina, E.L. (2017). *Elementy metodiki provedeniia lektsii-besedy pri obuchenii matematiki v ahrotekhnolohicheskom vuze* [Elements of the method of conducting a lecture-conversation while studying mathematics at the agrotechnological university]. *Razvitie instrumentov upravleniia nauchnoi deiatelnosti* [Development of scientific management tools]. Ufa, pp. 201-206.

УДК 378.011.3.091.33-027.22:373.3

**ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ З ДОДАТКОВОЮ СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ПОЧАТКОВА ОСВІТА»**

*THE PRODUCTION PRACTICE ORGANIZATION OF THE FUTURE SPECIALISTS
OF THE PRE-SCHOOL PROFILE WITH THE ADDITIONAL SPECIALTY "PRE-
SCHOOL EDUCATION"*

Коржук О.С.

Актуальність дослідження. Модернізація сучасної системи освіти концептуально передбачає створення єдиної освітньої стратегії для усіх її ланок. Оскільки проблема забезпечення наступності, спадкоємності та перспективності в навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку залишається нерозв'язаною, актуальною потребою сучасних освітніх реалій є забезпечення закладами вищої освіти якісної практико-зорієнтованої підготовки фахівців, здатних до безпосереднього здійснення інтегративної педагогічної діяльності у двох тісно взаємопов'язаних ланках – дошкільній

Urgency of the research. Modernization of the modern education system conceptually envisages the creation of a common educational strategy for all of its units. As the problem of ensuring continuity, succession and perspective in the education and upbringing of children of preschool and primary school age remains unresolved, therefore, the relevant need for modern educational realities is the providing of high-quality practice-oriented training of experts, which are capable of immediate implementation of integrative pedagogical activity in two closely interconnected units – in preschool and primary education.